

Lehdistötiedote

Luxemburg, 13. syyskuuta 2021

Laittomien muuttajien palauttamista koskeva yhteistyö EU:n ulkopuolisten maiden kanssa ei ole tehokasta

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen julkaisemassa erityiskertomuksessa todetaan, että EU:n ja sen ulkopuolisten maiden välisellä yhteistyöllä ei ole kyetty varmistamaan tehokkaasti, että EU:n alueella laittomasti oleskelevat muuttajat palaavat kotimaahansa. Vuosina 2015–2020 EU onnistui tekemään vain vähäisen määrän takaisinottosopimuksia EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. EU:n toimia ei myöskään ole sovitettu yhteen riittävän hyvin niin, että niiden avulla olisi kyetty varmistamaan, että EU:n ulkopuoliset maat noudattavat takaisinottovelvoitteitaan käytännössä.

Vuodesta 2008 lähtien EU:sta on määrätty poistumaan vuosittain keskimäärin noin puoli miljoonaa ulkomaisten kansalaista, koska he ovat saapuneet EU:hun tai oleskelevat siellä ilman asianmukaista lupaa. Käytännössä kuitenkin alle yksi viidestä tosiasiallisesti palaa EU:n ulkopuolella sijaitsevaan kotimaahansa. Muuttajien alhaiseen palaamisprosenttiin on muun muassa syynä se, että yhteistyö muuttajien lähtömaiden kanssa on vaikeaa. EU on tästä syystä tehnyt jo 18 oikeudellisesti sitovaa takaisinottosopimusta ja avannut viralliset neuvottelut kuuden uuden maan kanssa. Se on hiljattain myös neuvotellut kuudesta palauttamis- ja takaisinottojärjestelystä, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia.

“Odotamme tarkastuksemme olevan hyödyksi EU:n uudesta muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksesta käytävässä keskustelussa, sillä vaikuttava ja hyvin hallinnoitu takaisinottopolitiikka muodostaa olennaisen osan kokonaisvaltaista muuttoliikepolitiikkaa”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Leo Brincat. *“EU:n nykyinen palauttamisjärjestelmä on kuitenkin pitkälti tehoton, minkä seurauksena järjestelmän vaikutus kääntyy päinvastaiseksi: se pikemminkin kannustaa laittomaan muuttoliikkeeseen kuin ehkäisee sitä.”*

EU kävi virallista vuoropuhelua ja käynnisti neuvotteluja sellaisten maiden kanssa, joiden kohdalla palaamatta jääneiden laittomien muuttajien määrä oli suurin. Tarkastajat toteavat kuitenkin, että kaudella 2015–2020 tältä osin saavutetut tulokset jäivät melko laihoiksi.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

EU:n takaisinottosopimuksia koskeissa neuvotteluissa ovat usein kompastuskivenä pysyvät ongelmakohdat, kuten kolmannen maan kansalaisia koskeva lauseke, jota EU:n ulkopuoliset maat usein vastustavat. Neuvottelut takaisinottojärjestelyistä, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia, ovat sen sijaan onnistuneet paremmin. Tähän on pitkälti syynä se, että järjestelyt ovat joustavia ja mukautettavissa käyttäjien tarpeisiin.

Kertomuksessa tuotiin heikkoutena esille myös synergioiden puute EU:n sisällä. EU ei ole aina esiintynyt yksimielisenä sen ulkopuolisten maiden edessä, eikä Euroopan komissio ole aina sitouttanut keskeisiä jäsenvaltioita neuvotteluprosessin edistämiseen. Näin ollen jotkin EU:n ulkopuoliset maat eivät näe lisäarvoa EU:n takaisinottosopimuksen tavoittelussa kahdenvälisen yhteistyön sijasta. Tämä koskee erityisesti tapauksia, joissa asianomaisilla mailla on avokätisiä kahdenvälisiä sopimuksia joidenkin EU-maiden kanssa. Jumiutuneiden neuvotteluiden uudelleen avaaminen ja takaisinottojärjestelyistä sopiminen on kuitenkin onnistunut tilanteissa, joissa jäsenvaltiot ovat yhtenäistäneet kantansa niin, että ne ovat lähellä toisiaan.

Tarkastajat katsovat lisäksi, että EU:n ulkopuolisia maita ei ole pyritty riittävästi kannustamaan siihen, että ne huolehtisivat omista takaisinottovelvoitteistaan. Komissio on käyttänyt taloudellista tukea vaikuttavana kannustimena hankkeissa, joilla on tuettu kehitystä, uudelleenkotoutumista ja valmiuksien vahvistamista. Komissio ei ole kuitenkaan kyennyt käyttämään muita toimintapolitiikkoja tukeakseen neuvotteluja vaikuttavalla tavalla edes sellaisten maiden osalta, joihin sillä on laajamittaiset poliittiset ja taloudelliset suhteet. EU:lla on käytössään useita eri välineitä, joista tarkastajat havaitsivat kouriintuntuvia tuloksia ainoastaan yhden osalta. Kyseessä on EU:n viisumipolitiikka, jonka tarkistettut säännökset voivat olla hyödyllisiä pyrittäessä kannustamaan EU:n ulkopuolisia maita yhteistyöhön takaisinottojen alalla.

Samanaikaisesti EU on pyrkinyt tukemaan jäsenvaltioita palauttamisia ja takaisinottoa koskevan käytännön yhteistyön parantamisessa. Tämä on tapahtunut erityisesti tukemalla verkostoja, joihin on onnistuneesti koottu kansallisia resursseja, ja lisäämällä Frontexin tukea palaamista edeltäviin toimiin ja palauttamisoperaatioihin. Nämä toimet ovat olleet pitkälti tarkoituksenmukaisia. Toimien todellinen vaikutus on kuitenkin vielä hämärän peitossa, sillä palauttamisia ja takaisinottoa koskeviin EU:n tietoihin liittyy vielä lukuisia vajavaisuuksia. Tiedot ovat puutteellisia, eivätkä eri jäsenvaltioiden tiedot ole täysin vertailukelpoisia.

Taustaa

Tarkastuksessa keskityttiin ajanjaksoon, joka alkaa vuodesta 2015 eli siitä, kun komissio käynnisti palauttamista koskevan EU:n toimintaohjelman, ja päättyy vuoden 2020 puoliväliin. EU:n takaisinottosopimukset tehdään EU:n ja EU:n ulkopuolisten maiden välillä. Ne ovat etusijalla EU:n yksittäisten jäsenvaltioiden tekemiin kahdenvälisiin takaisinottosopimuksiin nähden. Komissio on vuodesta 2016 lähtien pyrkinyt myös kehittämään käytännön yhteistyöjärjestelyjä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa (kyse on palauttamis- ja takaisinottojärjestelyistä, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia).

Erityiskertomus 17/2021 *Muuttajien takaisinottoa koskeva yhteistyö EU:n ja kolmansien maiden välillä: toimet olivat tarkoituksenmukaisia, mutta tuottivat vähäisiä tuloksia* löytyy Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta (eca.europa.eu) 23 EU-kielillä.

Tilintarkastustuomioistuin on hiljattain julkaissut kertomukset myös [Frontexin tuloksellisuudesta](#) ja [muuttoliikkeen hallinnasta EU:ssa](#). Myöhemmin tässä kuussa se julkaisee myös kertomuksen Europolin toimista muuttajien salakuljetuksen torjumiseksi.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle sekä muille kiinnostuneille tahoille, kuten kansallisille parlamenteille, elinkeinoelämän

sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille. Valtaosa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetystä suosituksesta pannaan täytäntöön.

Lehdistö – yhteydenotot

ECA press office: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547